

Π.3.2.1 Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

Γ΄ Γυμνασίου

Θεματική ενότητα:

Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης

Τίτλος:

**«Ισοκράτους, Περί ειρήνης: οι μαθητές
μιλούν για την ειρήνη»**

ΚΟΣΜΑΣ ΤΟΥΛΟΥΜΗΣ

ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας αρχαίας ελληνικής γλώσσας δευτεροβάθμιας: Λάμπρος Πόλκας, Κοσμάς Τουλούμης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμαούνια 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη
Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Ισοκράτους, «Περί ειρήνης»: οι μαθητές μιλούν για την ειρήνη

Δημιουργός

Κοσμάς Τουλούμης

Διδακτικό αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Γ΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

Νοέμβριος 2012

Διδακτική/Θεματική Ενότητα

Ενότητα 4^η: «Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης» [Ισοκράτης, «Περί ειρήνης» 19 - 21]

Διαθεματικό

Όχι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

—

Χρονική διάρκεια

6 – 7 διδακτικές ώρες

Χώρος

I. Φυσικός χώρος:

Εντός σχολείου: εργαστήριο πληροφορικής, αίθουσα διδασκαλίας με χρήση διαδραστικού πίνακα.

II. Εικονικός χώρος: διαδίκτυο.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Εξοικείωση του διδάσκοντος και των μαθητών/μαθητριών με ανοιχτά διερευνητικά ψηφιακά περιβάλλοντα, όπως η Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, με λογισμικά συγγραφής και παρουσίασης, με λογισμικά δημιουργίας ψηφιακών εννοιολογικών χαρτών (π.χ. [Text2MindMap](#)). Οι μαθητές και οι μαθήτριες θα πρέπει να είναι εξοικειωμένοι με το κειμενικό είδος της παρουσίασης, αφού αυτό θα είναι και το τελικό προϊόν των εργασιών τους.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

—

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν ένα πολυτροπικό κείμενο με θέμα την ειρήνη, το οποίο θα βασίζεται στην επιχειρηματολογία του Ισοκράτη, όπως παρουσιάζεται στο απόσπασμα του σχολικού εγχειριδίου και εμπλουτίζεται από την ψηφιοποίηση του λόγου «Περί Ειρήνης» στα Σώματα Αρχαίων Ελληνικών Κειμένων της Πύλης του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας. Αφού επεξεργάζονται το αρχαίο κείμενο και το εντάσσουν στο κοινωνικό και πολιτισμικό του πλαίσιο, το προσεγγίζουν ως ιδιαίτερο κειμενικό είδος, ρητορικό προτρεπτικό λόγο, εντοπίζουν τα επιχειρήματα του Ισοκράτη και προετοιμάζουν με βάση αυτά μια παρουσίαση σε ανάλογο λογισμικό που θα πραγματοποιήσουν σε μια μαθητική συνάντηση με θέμα την ειρήνη.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το απόσπασμα του ανθολογίου αντιμετωπίζεται ως κειμενικό είδος, ως ρητορικός προτρεπτικός λόγος δηλαδή, και όχι ως αφορμή για την προσπέλασή του μέσω της κατά λέξη μετάφρασης, της λεξιλογικής απομνημόνευσης και της μορφοσυντακτικής δομής του. Αξιοποιείται η «κατά κόλα» προσέγγιση για να αναδειχθεί ο προτρεπτικός λόγος του ρήτορα και να εντοπιστεί η επιχειρηματολογία του. Το κείμενο εντάσσεται, παράλληλα, στο ιστορικό, κοινωνικό και πολιτισμικό του πλαίσιο, ενώ διερευνάται και η κοινωνική ταυτότητα του συγγραφέα – ρήτορα. Πάνω από όλα, όμως, το αρχαίο κείμενο αποτελεί αφορμή για να διατυπώσουν οι μαθητές και οι μαθήτριες τον δικό τους λόγο «Περί Ειρήνης» και να διαμορφώσουν στάσεις, αξίες και, τελικά, τη δική τους ταυτότητα. Το αρχαίο ελληνικό κείμενο δεν αντιμετωπίζεται, έτσι, ως ένα απολιθωμένο κατάλοιπο μιας άλλης εποχής, αλλά ως ένας δυναμικός λόγος που συνδέεται με το παρόν και τον κόσμο μας.

Η όλη προσέγγιση αντιμετωπίζει τα αρχαία κείμενα με τη λογική της **μη προσφυγής στη γραπτή σχολική μετάφραση**. Αποσκοπεί στη «βαθύτερη κατανόησή τους από διδάσκοντες και διδασκόμενους σε όλα τα επίπεδα (λεξιλογικό, σημασιολογικό, συντακτικό, υφολογικό, ιδεολογικό)» (Μαρωνίτης, 2010), ενώ οι δραστηριότητες των μαθητών κινούνται στο πλαίσιο της *κριτικής γλωσσικής επίγνωσης*: η διδασκαλία του λεξιλογίου συνδυάζεται με μορφολογική και σημασιολογική επίγνωση, αλλά και τη διαχρονική εξέλιξη της σημασίας μιας λέξης (Κουτσογιάννης, 2008).

Παιδαγωγικά ακολουθείται η *θεωρία του Σχεδίου* “Design”, η οποία σε συνδυασμό με τους *πολυγραμματισμούς* αξιοποιεί τις ΤΠΕ στην κατεύθυνση της δημιουργίας μαθητών – παραγωγών της γνώσης που λειτουργούν με βάση τις ταυτότητές τους (Cope & Kalantzis 2000, Kress & van Leeuwen 2001, Kalantzis & Cope 2008).

Α. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Στόχοι

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Οι μαθητές / μαθήτριες:

- Προσεγγίζουν διαχρονικά το αίτημα για έναν ειρηνικό κόσμο.
- Εντοπίζουν σε ένα αρχαίο κείμενο στάσεις, αξίες και πεποιθήσεις σχετικά με την ειρήνη και τα συγκρίνουν με το παρόν.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Οι μαθητές / μαθήτριες:

- Έρχονται σε μια πρώτη επαφή με το κειμενικό είδος του αρχαίου ρητορικού λόγου και γνωρίζουν τη μορφή και το περιεχόμενό του (π.χ. σύνταξη και γραμματική του προτρεπτικού λόγου, παράθεση επιχειρημάτων).
- Γνωρίζουν τον Ισοκράτη, έναν από στους σημαντικότερους αρχαίους ρήτορες.
- Εντάσσουν τον συγκεκριμένο ρητορικό λόγο του Ισοκράτη στα ευρύτερα κοινωνικά και πολιτισμικά συγκείμενά του.

Γραμματισμοί

Γλωσσικός - Κλασικός γραμματισμός

Οι μαθητές / μαθήτριες αποκτούν δεξιότητες ως προς:

- Τη δυνατότητα να κατανοούν και να εντοπίζουν τη γραμματικοσυντακτική δομή ενός αρχαίου ελληνικού κειμένου από το πρωτότυπο, αξιοποιώντας τεχνικές όπως η «κατά κόλα» προσέγγιση.
- Τη χρήση της παραπάνω δομής, για να προσπελάσουν νοηματικά και μεταφραστικά ένα αρχαίο ελληνικό κείμενο.
- Την αξιοποίηση του προτρεπτικού λόγου, για να επιχειρηματολογούν σε δικά τους κείμενα.

Νέοι γραμματισμοί

Οι μαθητές / μαθήτριες αποκτούν δεξιότητες ως προς:

- Τη χρήση εργαλείων συγγραφής των ΤΠΕ με στόχο την καλύτερη γλωσσική αποδόμηση και προσπέλαση του αρχαίου κειμένου.
- Την αξιοποίηση του διαδικτύου για εξερευνήσεις που φωτίζουν τα πρόσωπα που συγγράφουν ή πρωταγωνιστούν στα αρχαία ελληνικά κείμενα, αλλά και το κοινωνικό και πολιτισμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο αυτά παράγονται.
- Την ένταξη στις εξερευνήσεις τους ανοιχτών και διερευνητικών ψηφιακών περιβαλλόντων μάθησης, όπως τα Σώματα Κειμένων και το Λεξικό της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας.
- Την παραγωγή -με τη χρήση των ΤΠΕ και με αφορμή το αρχαίο ελληνικό κείμενο και τις ιδέες του- νέων πολυτροπικών κειμενικών ειδών μέσα σε σαφές πλαίσιο, όπως η παρουσίαση σε μια μαθητική συνάντηση.

Κριτικός Γραμματισμός

Οι μαθητές / μαθήτριες μαθαίνουν να:

- Αποδομούν ρητορικά κείμενα της αρχαίας ελληνικής και να τα συγκρίνουν με το παρόν.
- Συγκρίνουν κείμενα καθώς και τις μεταφραστικές εκδοχές τους, αιτιολογώντας τόσο τις επιλογές του αρχαίου συγγραφέα, όσο και των μεταφραστών.
- Αντιλαμβάνονται τη στενή σύνδεση της επιλογής της κατάλληλης μορφοσυντακτικής δομής και των λέξεων με το κειμενικό είδος στο οποίο αυτά εντάσσονται, ξεκινώντας από τον αρχαιοελληνικό και περνώντας στον νεοελληνικό λόγο.

Διδακτικές πρακτικές

Με τις διδακτικές πρακτικές του συγκεκριμένου σεναρίου επιδιώκεται οι μαθητές να:

- Αναπτύξουν δεξιότητες συνεργατικής μάθησης, αφού εργάζονται σε ομάδες και οδηγούνται σε αποτελέσματα που προκύπτουν μέσα από αυτές.

- Αυτενεργήσουν μέσα σε κοινωνικοπολιτισμικά πλαίσια, καθώς αποτελούν ενεργά μέλη ομάδων που επιτελούν συγκεκριμένες εργασίες.
- Καλλιεργήσουν δεξιότητες ενσυναίσθησης, καθώς αναλαμβάνουν συγκεκριμένους ρόλους που καλούνται να διεκπεραιώσουν.
- Ασκηθούν στην κριτική αξιοποίηση ψηφιακών περιβαλλόντων και πηγών.
- Εκφράσουν την ταυτότητά τους και να διαμορφώσουν στάσεις μέσω της προσωπικής έρευνας και της διαμόρφωσης ατομικής και συλλογικής θέσης απέναντι στο ζήτημα της ειρήνης.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το σενάριο μπορεί να εφαρμοστεί μετά τη διδασκαλία της ενότητας, ως επέκταση της παραδοσιακής διδασκαλίας, έχοντας ως αφετηρία τις απόψεις του Ισοκράτη για την ειρήνη. Διερευνάται αν αυτές θα μπορούσαν να γίνουν αποδεκτές σήμερα. Οι μαθητές καλούνται να διατυπώσουν και να παρουσιάσουν τις απόψεις τους για την ειρήνη σε ένα υποτιθέμενο μαθητικό συνέδριο κοινωνικού προβληματισμού.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το προτεινόμενο σενάριο βασίζεται στην Ενότητα 4: [«Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης»](#) του σχολικού βιβλίου της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας Γ΄ Γυμνασίου. Συνδέεται, επίσης, με τους διδακτικούς στόχους της αντίστοιχης ενότητας στο [βιβλίο του εκπαιδευτικού, σελ. 42](#).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

Ψηφιακά εργαλεία κατασκευής εννοιολογικών χαρτών, λογισμικά συγγραφής κειμένου και παρουσίασης, ανοιχτά διερευνητικά περιβάλλοντα όπως η Πύλη του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας, μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο, προσφέρουν τη δυνατότητα για μια κριτικού τύπου γλωσσική εξομάλυνση και προσέγγιση των ευρύτερων κοινωνικοπολιτισμικών πλαισίων του αρχαίου κειμένου. Οι μαθητές και

οι μαθήτριες, παράλληλα, παράγουν το δικό τους ψηφιακό «προϊόν» καταθέτοντας τις απόψεις τους.

Κείμενα

Κείμενα σχολικών εγχειριδίων

Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου – Κεφ. 2^ο. Ενότητα 2^η: [Η ρητορική τέχνη και η δύναμη του λόγου](#)

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Γ΄ Γυμνασίου:

-Ενότητα 4^η: [«Τα πλεονεκτήματα της ειρήνης»](#)

-[Βιβλίο εκπαιδευτικού](#)

Κείμενα εκτός σχολικών εγχειριδίων

[Ισοκράτης, «Περί ειρήνης», 17 - 27](#). Στο *Isocrates*, I–III. 1980. Ed. G. Norlin. Loeb Classical Library. Cambridge, MA: Harvard University Press - London: William Heinemann, Ltd [Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα].

Υποστηρικτικό/εκπαιδευτικό υλικό

Ιστοσελίδες

[Ελληνική Βικιπαίδεια](#) [πηγή: Ελεύθερη Διαδικτυακή Εγκυκλοπαίδεια].

Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα [πηγή: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας]:

-[Ηλεκτρονικά λεξικά](#)

-Θεωρία και Ιστορία της Ελληνικής Γλώσσας - Γένη και Είδη του Λόγου: Περικλής Πολίτης, [Ο λόγος της πειθούς](#).

-Σώματα Κειμένων: [Ανθολόγιο Αττικής Πεζογραφίας](#)

[Text2MindMap](#) [Ελεύθερο λογισμικό κατασκευής εννοιολογικών χαρτών]

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Α΄ Φάση (1-2 διδακτικές ώρες):

Οι μαθητές χωρισμένοι σε ομάδες των δύο ατόμων:

1. Διαμορφώνουν το κείμενο σύμφωνα με την «κατά κώλα» προσέγγιση, αφού το εντοπίσουν ολόκληρο στα [Σώματα Κειμένων](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα του Κέντρου Ελληνικής Γλώσσας και το μεταφέρουν σε αρχείο Word. Βλέπουν τις διαφορές του κειμένου που βρίσκουν εκεί με το απόσπασμα του εγχειριδίου τους, και προσπαθούν να τις εξηγήσουν.
2. Σε εννοιολογικό χάρτη σημειώνουν ρήματα, μετοχές, απαρέμφατα, συνδέοντάς τα συντακτικά μεταξύ τους, έτσι ώστε να προσεγγίσουν νοηματικά και μεταφραστικά τον πυρήνα του νοήματος του αρχαίου κειμένου.
3. Ύστερα από την εννοιολογική προσέγγιση, κατατάσσουν τα επιχειρήματα του Ισοκράτη σε δύο στήλες (πόλεμος / ειρήνη) και τα μεταφράζουν. Ελέγχουν, κατόπιν, τη μετάφρασή τους, συγκρίνοντας με τις μεταφράσεις της Πύλης και δίνοντας έμφαση στις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα στη δική τους μετάφραση και τις δόκιμες μεταφράσεις.

[Β΄ Φάση](#) (2 διδακτικές ώρες):

Αφού ολοκληρωθούν οι κοινές δραστηριότητες, οι ομάδες δρουν ανάλογα με τους ρόλους τους και τις αποστολές τους. Έτσι:

[Οι ιστορικοί](#): Κινούνται γύρω από τους άξονες Ισοκράτης – Συμμαχικός Πόλεμος – Β΄ Αθηναϊκή Συμμαχία με αναζήτηση των αντίστοιχων λέξεων στο διαδίκτυο.

[Οι ερευνητές των κειμένων](#): Επικεντρώνονται στον «Περί ειρήνης» λόγο του Ισοκράτη και προσπαθούν να βρουν άλλα ενδιαφέροντα χωρία για την ειρήνη, αξιοποιώντας τον αντίστοιχο κατάλογο αρχαίων κειμένων και τις μεταφράσεις τους στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα.

[Οι ρήτορες](#): Συλλέγουν πληροφορίες για τους ρήτορες και τους ρητορικούς λόγους, και κατατάσσουν τον λόγο του Ισοκράτη σε αυτούς.

[Οι καλλιτέχνες](#): Αξιοποιούν την εικονογράφηση του σχολείου. Αναζητούν άλλα έργα τέχνης τα οποία μπορεί να συσχετιστούν με το θέμα της ειρήνης. Εντοπίζουν, επίσης,

άλλα έργα της αρχαίας ελληνικής γραμματείας και τέχνης που αναφέρονται στο ίδιο θέμα.

Οι ερευνητές του λεξιλογίου: Συλλέγουν ρήματα και επίθετα του κειμένου που μπορεί να αξιοποιηθούν στην παρουσίαση του συνεδρίου και προσθέτουν και άλλα δικά τους. Εντοπίζουν τους ορισμούς τους σε ηλεκτρονικά λεξικά και δημιουργούν ένα μικρό λεξικό με τις λέξεις που δε γνωρίζουν. Καλούνται, ακόμα, να καταθέσουν προτροπικά ρήματα της νέας ελληνικής που προέρχονται από συνηρημένα σε -έω/-ῶ της αρχαίας ελληνικής. Σκοπός αυτής της δραστηριότητας είναι να υπηρετηθεί και ένας από τους στόχους που τίθενται στο [Βιβλίο του εκπαιδευτικού, σελ. 45](#) για τα λάθη στην ορθογραφία των συνηρημένων ρημάτων της νέας ελληνικής.

Στο τέλος της Β΄ Φάσης παρουσιάζονται τα αποτελέσματα των εργασιών των ομάδων της Α΄ Φάσης.

Γ΄ Φάση (3 διδακτικές ώρες):

Οι ομάδες αναδιοργανώνονται σε νέες ομάδες, οι οποίες περιλαμβάνουν ένα μέλος από τις προηγούμενες ομάδες (έναν ιστορικό, έναν ερευνητή του κειμένου, έναν καλλιτέχνη και έναν ρήτορα). Αποστολή των νέων ομάδων είναι να δημιουργήσουν κείμενα για την ειρήνη με βάση το κείμενο του Ισοκράτη. Μετά το τέλος, συγκρίνουν τα κείμενά τους και αποφασίζουν ποια θα είναι η τελική μορφή της παρουσίασής τους. Το νέο κείμενο που θα προκύψει είναι και η τελική ανακοίνωσή τους στο συνέδριο που πρόκειται να συμμετάσχουν.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α΄ Φάση

- Εντοπίστε το απόσπασμα του βιβλίου σας στα [Σώματα Κειμένων](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα.
- Παρατηρείτε διαφορές ανάμεσα στο κείμενο που βρήκατε και το απόσπασμα του βιβλίου σας. Πού νομίζετε ότι οφείλονται;
- Αφού μεταφέρετε το απόσπασμα που βρήκατε σε ένα αρχείο Word, διατηρήσετε το τμήμα που υπάρχει στο βιβλίο σας. Μετασχηματίστε το, κατόπιν, έτσι ώστε κάθε σειρά του Word να περιλαμβάνει μια πλήρη πρόταση του αρχαίου κειμένου.
- Χρησιμοποιήστε έναν εννοιολογικό χάρτη (προτείνεται το ελεύθερο λογισμικό [Text2MindMap](#)) και δημιουργήστε *κόμβους* “nodes” με κεντρική έννοια το ρήμα κάθε πρότασης και περιφερειακές έννοιες τα υποκείμενα, τα αντικείμενα ή τα κατηγορούμενα. Συνδέστε με τον ίδιο τρόπο τα *απαρέμφατα* και τις *μετοχές* με τα ρήματα. Ο στόχος είναι να μπορέσετε να αποδώσετε καλύτερα τη μετάφραση του αποσπάσματος, αφού θα βάλετε σε συντακτική σειρά τους όρους των προτάσεων.
- Κατατάξτε στον παρακάτω πίνακα τα επιχειρήματα του Ισοκράτη για την ειρήνη και τον πόλεμο, και επιχειρήστε τη νεοελληνική τους απόδοση. Ελέγξτε τη μετάφρασή σας, συγκρίνοντάς την με τις [δύο εναλλακτικές](#) που υπάρχουν στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα. Παρατηρείτε διαφορές; Πού πιστεύετε ότι οφείλονται;

Επιχειρήματα για ειρήνη	Απόδοση	Επιχειρήματα για πόλεμο	Απόδοση

**ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ**
επένδυση στην κοινωνία της γνώσης

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

**ΕΣΠΑ
2007-2013**
πρόγραμμα για την ανάπτυξη
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Β' Φάση

Οι ιστορικοί

Η αποστολή σας είναι, αφού προσεγγίσετε νοηματικά το αρχαίο κείμενο, να συλλέξετε πληροφορίες για το ιστορικό πλαίσιο του: την εποχή, τα πρόσωπα και τα γεγονότα στα οποία αυτό αναφέρεται.

- Βρείτε πληροφορίες πραγματοποιώντας ανάλογες αναζητήσεις στο διαδίκτυο για τον Ισοκράτη, τον Συμμαχικό πόλεμο και τη Β' Αθηναϊκή Συμμαχία.
- Δημιουργήστε -αξιοποιώντας ανάλογο λογισμικό (π.χ. MS PowerPoint)- μια παρουσίαση που θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας, για να τους πληροφορήσετε για το αποτέλεσμα των ερευνών σας.

Οι ερευνητές των κειμένων

Η αποστολή σας είναι να προσεγγίσετε τον λόγο του Ισοκράτη «Περί ειρήνης», με σκοπό να εντοπίσετε το περιεχόμενο και τις ιδέες που αναπτύσσονται σε αυτόν.

- Εντοπίστε [τον λόγο](#) στα Σώματα Κειμένων της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα. Μελετήστε με τη βοήθεια και των μεταφράσεων που υπάρχουν εκεί το περιεχόμενό του και βρείτε τα νοηματικά κέντρα του.
- Καταγράψτε φράσεις του Ισοκράτη στα αρχαία ελληνικά που αποδίδουν καλύτερα αυτά τα νοήματα που εντοπίσατε.
- Δημιουργήστε -αξιοποιώντας ανάλογο λογισμικό (π.χ. MS PowerPoint)- μια παρουσίαση που θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας, για να τους πληροφορήσετε σχετικά με το αποτέλεσμα των ερευνών σας.

Οι ρήτορες

Αποστολή σας είναι να βρείτε πληροφορίες για τους ρήτορες και τους ρητορικούς λόγους, και να κατατάξετε τον λόγο του Ισοκράτη σε αυτούς.

- Αναζητήστε στα [λεξικά](#) της Πύλης για την Ελληνική Γλώσσα ορισμούς λέξεων που μπορεί να σχετίζονται με την αποστολή σας, ώστε να καταλάβετε καλύτερα το περιεχόμενο των όρων «ρήτορας» και «ρητορικός λόγος».
- Διαβάστε στην Πύλη για την Ελληνική Γλώσσα το κείμενο [Ο λόγος της πειθούς](#). Αξιοποιήστε τις πληροφορίες που δίνει για τα χαρακτηριστικά του ρητορικού λόγου εκεί.
- Ερευνήστε στην [Ελληνική Βικιπαίδεια](#) και συλλέξτε στοιχεία για τους αρχαίους Έλληνες ρήτορες. Μπορείτε να επεκτείνετε την έρευνά σας και γενικότερα στο διαδίκτυο.
- Μπορείτε, τέλος, να αξιοποιήσετε το εμπλουτισμένο σχολικό σας βιβλίο [Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων](#) Γ΄ Γυμνασίου από το Ψηφιακό Σχολείο και, πιο συγκεκριμένα, [τη 2^η Ενότητα](#) του κεφαλαίου «Σοφιστές και σοφιστική κίνηση».
- Μπορείτε τώρα να εντάξετε το απόσπασμα του βιβλίου σας από τον λόγο του Ισοκράτη «Περί ειρήνης» στους κανόνες της ρητορικής τέχνης. Ποια χαρακτηριστικά της τέχνης τους εντοπίζετε στο κείμενο;
- Δημιουργήστε -αξιοποιώντας ανάλογο λογισμικό (π.χ. MS PowerPoint)- μια παρουσίαση που θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας, για να τους πληροφορήσετε σχετικά με το αποτέλεσμα των ερευνών σας.

Οι καλλιτέχνες

Αποστολή σας είναι να μιλήσετε με την τέχνη για την ειρήνη.

- Σκεφτείτε ποια είναι τα μηνύματα για την ειρήνη που μεταφέρουν τα έργα τέχνης που εικονογραφούν το απόσπασμα του βιβλίου σας.
- Αναζητήστε φωτογραφίες, σκίτσα, γελοιογραφίες, γκράφιτι, βίντεο, έργα ζωγραφικής ή γλυπτικής, μουσικές και τραγούδια και ό,τι άλλο θεωρείτε πως είναι τέχνη και αναφέρεται στην ειρήνη.
- Συνδυάστε τα επιχειρήματα του Ισοκράτη, που εντοπίσατε στο απόσπασμα του σχολικού βιβλίου και καταγράψατε στο [1^ο Φύλλο Εργασίας](#), με τις εικόνες και τους ήχους που βρήκατε.
- Δημιουργήστε -αξιοποιώντας ανάλογο λογισμικό (π.χ. MS PowerPoint)- μια παρουσίαση που θα απευθύνεται στους συμμαθητές σας, για να τους δείξετε το καλλιτεχνικό σας έργο.

Γ' Φάση

Κοινό Φύλλο Εργασίας των νέων ομάδων

Αποστολή σας είναι, αξιοποιώντας την έρευνα και τα συμπεράσματά σας στις προηγούμενες ομάδες σας, να δημιουργήσετε μια εισήγηση για την ειρήνη, την οποία θα παρουσιάσετε σε ένα μαθητικό συνέδριο κοινωνικού προβληματισμού.

- Αξιοποιήστε τις απόψεις και τα επιχειρήματα του Ισοκράτη.
- Προσέξτε τα χαρακτηριστικά του ρητορικού λόγου. Χρησιμοποιήστε π.χ. τα νεοελληνικά ρήματα που παράγονται από τα προτροπικά ρήματα της αρχαίας ελληνικής με κατάληξη -έω του κειμένου.
- Δημιουργήστε σε ανάλογο λογισμικό, συμβάλλοντας ο καθένας σύμφωνα με τον ρόλο του στην προηγούμενη ομάδα του, μια παρουσίαση όπου θα καταθέσετε πολυτροπικά τις απόψεις σας για την ειρήνη, με σκοπό να τις εκθέσετε σε ένα μαθητικό συνέδριο.

Αξιολόγηση

Μπορεί να δοθεί ένα φύλλο με τις παρακάτω ερωτήσεις:

Καταγράψτε την εμπειρία σας από την πορεία του έργου σας και στις δυο ομάδες σας.

- Τι σας φάνηκε εύκολο και τι δύσκολο;
- Τι θα αλλάζατε στην όλη διαδικασία;
- Πώς κρίνετε τη δική σας συμμετοχή α. στις ομάδες και β. στις εργασίες που πραγματοποιήθηκαν.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Εκτός από τη δημιουργία μιας παρουσίασης σε ανάλογο λογισμικό, οι μαθητές και οι μαθήτριες θα μπορούσαν να ασχοληθούν περισσότερο με τη συγγραφή της εισήγησής τους στο μαθητικό συνέδριο σε επίπεδο παραδοσιακού γραπτού λόγου, αξιοποιώντας ψηφιακά εργαλεία όπως το Word ή συνεργατικά εργαλεία συγγραφής κειμένων.

Αν θα θέλαμε να δώσουμε έμφαση στη διδασκαλία της αρχαίας ελληνικής γλώσσας και της συνέχειάς της στη νέα ελληνική, θα μπορούσαμε να αξιοποιήσουμε έναν από τους επιμέρους στόχους της ενότητας, στους οποίους αναφέρεται το βιβλίο του καθηγητή (σελ. 40). Προτείνεται εκεί να διδαχτούν τα συνηρημένα ρήματα της αρχαίας ελληνικής σε –έω με τη λογική να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές ότι από αυτά προέρχονται αρκετά προτρεπτικά ρήματα της νέας ελληνικής, στη γραφή των οποίων παρατηρούνται σήμερα αρκετά ορθογραφικά λάθη. Θα μπορούσε, λοιπόν, να προστεθεί μία ακόμα ομάδα μαθητών που θα είχε ως αποστολή να βρει προτρεπτικά ρήματα και λέξεις ή φράσεις που θα μπορούσαν να αποτελέσουν λέξεις ή φράσεις – κλειδιά της εισήγησης ή της παρουσίασης των μαθητών.

Για τον εντοπισμό των χαρακτηριστικών του ρητορικού λόγου, θα μπορούσε να αξιοποιηθεί και το ενδιαφέρον συνοδευτικό λογισμικό του σχολικού εγχειριδίου «Ανθολόγιο Φιλοσοφικών Κειμένων Γ΄ Γυμνασίου» με τη δημιουργία κατάλληλου Φύλλου Εργασίας.

Στο ψηφιακό βιβλίο, επίσης, υπάρχουν πληροφορίες για τον Ισοκράτη, το ιστορικό πλαίσιο, αλλά και τους συμβουλευτικούς – προτρεπτικούς ρητορικούς λόγους. Στο παρόν σενάριο, επιλέγεται η διερευνητική συλλογή πληροφοριών και κατανόησης των ρητορικών λόγων από τους μαθητές. Σε μια άλλη περίπτωση, θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και αυτές οι ενότητες κατά τη διδασκαλία. Μπορούν, επίσης, να χρησιμοποιηθούν τα κείμενα του Επιμέτρου της 4^{ης} Ενότητας του σχολικού εγχειριδίου, τα οποία αναφέρονται στην Ειρήνη.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Είναι προφανές ότι η εφαρμογή του συγκεκριμένου σεναρίου προϋποθέτει, ίσως, κάποιες γνώσεις γραμματικής και συντακτικού της αρχαίας ελληνικής γλώσσας, που, συνήθως, δεν έχουν οι μαθητές του Γυμνασίου. Αν ο διδάσκων βρίσκεται σε επίγνωση παρόμοιων δυσκολιών για την τάξη του, θα μπορούσε να εφαρμόσει το σενάριο αφού πρώτα κάνει μια πρώτη γλωσσική, ακόμα και μεταφραστική, εξομάλυνση του αποσπάσματος από τον «Περί Ειρήνης» λόγο του Ισοκράτη. Θα μπορούσε, επίσης, να ακολουθήσει κατάλληλα προσαρμοσμένο τον δρόμο των άλλων εκδοχών.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Cope, B. & M. Kalantzis (eds). 2000. *Multiliteracies. Literacy Learning and the Design of Social Futures*. London: Routledge.

Kalantzis, M. & B. Cope. 2008. *Νέα Μάθηση. Μετασχηματιστικοί Σχεδιασμοί για την Παιδαγωγική και την Αξιολόγηση*.

<http://neamathisi.com/learning-by-design/> [03/11/2012]

Κουτσογιάννης, Δ. 2008. *Διδακτική αξιοποίηση των λεξικών και σωμάτων κειμένων: θεωρητικό πλαίσιο*. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greeklanguage.gr/greekLang/modern_greek/education/cbt/utilization/theory.html [03 /11/ 2012]

Kress, G. & T. van Leeuwen. 2001. *Multimodal Discourse. The Modes and Media of Contemporary Communication*. London: Arnold.

Μαρωνίτης, Δ. Ν. 2010. «Προοίμια Ιστοριογραφίας: Ένα υπόδειγμα διδασκαλίας χωρίς μετάφραση». Στο *Ενδογλωσσική Μετάφραση*, επιμ. Δ. Ν. Μαρωνίτης. Θεσσαλονίκη: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.

http://www.greek-language.gr/greekLang/ancient_greek/education/translation/support_practice/page_000.html